

Veteranen Platform
Beleggenbehoefte van Nederlandse veteranen

Stichting Koopvaardijpersoneel 1940 - 1945

Onderzoek naar Koopvaardij WO2 opvarenden en -schepen

“na 80 jaar een ereschuld ingelost”

4 april 2023

De tussenstand

Sinds ons laatste bericht aan u op 4 maart is er hard gewerkt aan de informatie op de nieuwe website en de databank. Het is nu zaak om de vormgeving en presentatie verder te vervolmaken en alle details nog eens goed te controleren.

In de databank wordt nog hard gewerkt om de dossiers van opvarenden en schepen.

Tot heden loopt alles volgens planning en kijken we allemaal uit naar een prachtige lancering op 4 mei a.s. Op de volgende pagina staan de actuele gegevens zoals u die inmiddels van ons gewend bent.

Het programma van de lancering op 4 mei

Iedereen die deze nieuwsbrief leest via onze distributie zal ook een uitnodiging ontvangen voor de lancering op 4 mei. Onderstaand treft u een indruk aan van de geplande gebeurtenissen op donderdag 4 mei.

Van 10.00-ca. 11.00 uur is de Herdenking van de Gevallen van de Nederlandse Koopvaardij, bij het Nationale Monument De Boeg. De herdenking wordt georganiseerd door de Gemeente Rotterdam. Informatie over de herdenking via de website van de Gemeente Rotterdam (www.rotterdam.nl).

Van 11.30 – 12.00 uur zal de lanceringsplechtigheid van de website en databank worden uitgevoerd, met het navolgende programma.

Locatie: terras van Restaurant Prachtig, Willemsplein 77, 3016 DR Rotterdam

Parkeermogelijkheid : Parkeergarage Erasmusbrug

Bereikbaarheid openbaar vervoer : Metrohalte Leuvehaven, bus/tram 7, 8, 12, 23, 125

Iedereen wordt uitgenodigd om op tijd aan te komen bij Restaurant Prachtig. Graag stipt om 11.30 uur uw zitplaats ingenomen hebben in een grote tent op het terras.

- Voorzitter van de Stichting KVP begeleidt hoge gasten naar hun plaatsen in de tent.
- Zangeres Emma Brown, i.s.m. het Nederlands Douane Orkest, zingt “Abide with me” en “Nearer my God to Thee”.
- Toespraak Hubert Nijgh, Voorzitter Stichting KVP 40-45.

Stichting Koopvaardijpersoneel 1940 - 1945

- Emma Brown, i.s.m. het Nederlands Douane Orkest, zingt "Distant shores".
- Toespraak Bob Heeren, nazaat WO2 Koopvaardij opvarende.
- Emma Brown, i.s.m. het Nederlands Douane Orkest, zingt "Time to say goodbye".
- Dankwoord door de Voorzitter, gevolgd door korte toelichting lanceringsceremonie.
- Lanceringsceremonie.
- Voorzitter begeleidt de hoge gasten naar buiten.

Einde ceremonie.

Binnen in de tent zal op verschillende plaatsen een QR code worden gepresenteerd. Met deze verstrekte QR code worden alle aanwezigen uitgenodigd om op een mobiele telefoon in de databank te zoeken naar informatie.

Ook zullen enkele laptops beschikbaar zijn voor personen die ondersteuning wenselijk vinden en/of specifieke vragen hebben.

Wat staat er verder in deze rapportage?

Op de volgende pagina treft u een overzicht aan van de stand van zaken van het onderzoek op 4 april. Een toelichting op de cijfers en een uitgebreider bronnenoverzicht is te vinden op de pagina daarna.

Dit is de laatste update voorafgaand aan 4 mei.

Stichting Koopvaardijpersoneel 1940 - 1945

DATUM stand van zaken	4 april 2023
SCHEPEN	
Grote Handelsvaart (grote intercontinentale vracht-, passagiers- en tankschepen)	699
Kleine Handelsvaart (kleinere kustvaart schepen en sleepboten)	456
Totaal aantal schepen	1.155
OPVARENDEN naar geboorteland (inclusief slachtoffers)¹	
Nederland	15.015
Suriname	401
Antilliaanse eilanden	751
Nederlands Oost Indië	1.947
Totaal aantal Nederlandse opvarenden	18.114
Buitenland (alleen slachtoffers ²)	1.467
Totaal aantal opvarenden	19.581
SLACHTOFFERS naar nationaliteit	
Koninkrijk der Nederlanden	2.696
Buitenlandse slachtoffers, onderverdeeld in:	1.467
China	524
Groot Brittannië	246
India	479
Portugal (met name Portugees Goa)	124
Andere nationaliteiten	94
Totaal aantal slachtoffers	4.163
DEELGROEPEN (uit het totale aantal opvarenden)	
Vrouwen	104
Lid Verzet	28
Engelandvaarders	301
Krijgsgevangenen	1.168
DAPPERHEIDSONDERSCHIEDINGEN	
Nederlandse onderscheidingen, onderverdeeld in:	754
Ridder Militaire Willems Orde 4 ^e klasse	6
Bronzen Leeuw	65
Bronzen Kruis	196
Kruis van Verdienste	463
Koninklijke Vermelding bij Dagorder (voor schepen)	6
Andere	18
Buitenlandse onderscheidingen	121
Totaal aantal onderscheidingen	875

¹ De aantallen laten treffend zien hoe groot en belangrijk de bijdrage was van opvarenden uit Suriname, de Antilliaanse eilanden en Nederlands Oost Indië, afgezet tegen de bevolkingsgrootte in die tijd.

² In het onderzoek is gekeken naar opvarenden met een Nederlandse nationaliteit, zowel overlevenden als slachtoffers, aangevuld met buitenlandse slachtoffers. De buitenlandse overlevende opvarenden zijn zo goed mogelijk gedocumenteerd in bemanningslijsten, maar de informatie is onvolledig en aantallen zijn daardoor onzeker.

Stichting Koopvaardijpersoneel 1940 - 1945

Schepen

Er is onderzoek gedaan naar belangrijke gebeurtenissen tijdens de oorlog, de konvooien waarin werd gevaren en de opvarenden die op enig moment aan boord geplaatst waren.

Opvarenden

Bij opvarenden is gezocht naar de juiste voor- en achternamen, geboortedata, plaatsingen op schepen, onderscheidingen en details overlijden (indien van toepassing).

Definitie Oorlogsslachtoffer Koopvaardij

De Stichting hanteert de volgende criteria voor een oorlogsslachtoffer van de Koopvaardij. Een slachtoffer is een persoon die op het moment van zijn/haar overlijden:

- de Nederlandse nationaliteit bezit, of is geboren in de gebieden die tijdens de Tweede Wereldoorlog onderdeel uitmaakten van het Koninkrijk der Nederlanden en is erkend als Nederlands onderdaan, of een andere nationaliteit dan de Nederlandse bezit, maar als opvarende aan boord was van een koopvaardij schip dat in het Koninkrijk der Nederlanden is geregistreerd;
- is overleden tussen 1 september 1939 (het begin van de Tweede Wereldoorlog) en 2 maart 1946 (de dag dat de vaarplicht voor de Nederlandse koopvaardij werd afgeschaft);
- is opgeleid tot zeevarende om commerciële zeevaartactiviteiten te ondersteunen. Onder zeevaartactiviteiten is niet begrepen de Zeevisserij of het Loodswezen;
- in dienst van een Nederlandse of buitenlandse organisatie is ingezet aan Geallieerde zijde tijdens de oorlog;
- is omgekomen door direct of indirect oorlogsgeweld, of de gevolgen daarvan.

Bronnenmateriaal

Nationaal Archief (NA): 2.06.084 Netherlands Shipping and Trading Committee (NSTC), 2.10.50.03 SAIP Japanese Interneringskaarten, 2.12.30 Ministerie van Marine Handelsbescherming, 2.16.31 Raad voor de Scheepvaart Londen, 2.16.32 Oorlogsonderscheidingen Koopvaardij, 2.16.40 Inspecteur Scheepvaart Londen, 2.16.54 Nalatenschappen zeelieden, 2.16.58 Raad voor de Scheepvaart, 2.19.255.01 Persoonsdossiers OGS, 2.19.275/2.19.281/2.19.316 Rode Kruis Nederlands Oost Indië, e.a.

Oorlogsgravenstichting (OGS): slachtoffer register.

Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH): 159 Londense Collectie Koopvaardij (LOCK) met scheepsbewegingen, bemanningslijsten en stamkaarten opvarenden, deels gedigitaliseerd en online toegankelijk bij NIMH en via www.oorlogsbronnen.nl

Stadsarchief Rotterdam en Amsterdam: archieven van rederijen, deels online beschikbaar.

Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD³): studies, getuigenverklaringen e.a.

Stichting Maritiem Historische Databank: website en databank.

Monumenten: van organisaties in binnen- en buitenland.

Websites: belangenorganisaties, rederijen, reünisten verenigingen, e.a.

Publicaties: boeken en artikelen over de Tweede Wereldoorlog, geschreven door veteranen, onderzoekers, historici e.a.

---

³ Tegenwoordig het Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies.